

LITERATURA

BIŃKA K. 1991. *Claytonia linearis* Dougl. (*Montia linearis* (Dougl.) Greene) in Poland. – Acta Soc. Bot. Pol. 60(1–2): 155–161.

MAREK TADEUSZ CIOSEK, *Zakład Botaniki, Instytut Biologii, Akademia Podlaska w Siedlcach, ul. B. Prusa 12, PL-08-110 Siedlce, Polska.*

Przyjęto do druku: 19.02.2001 r.

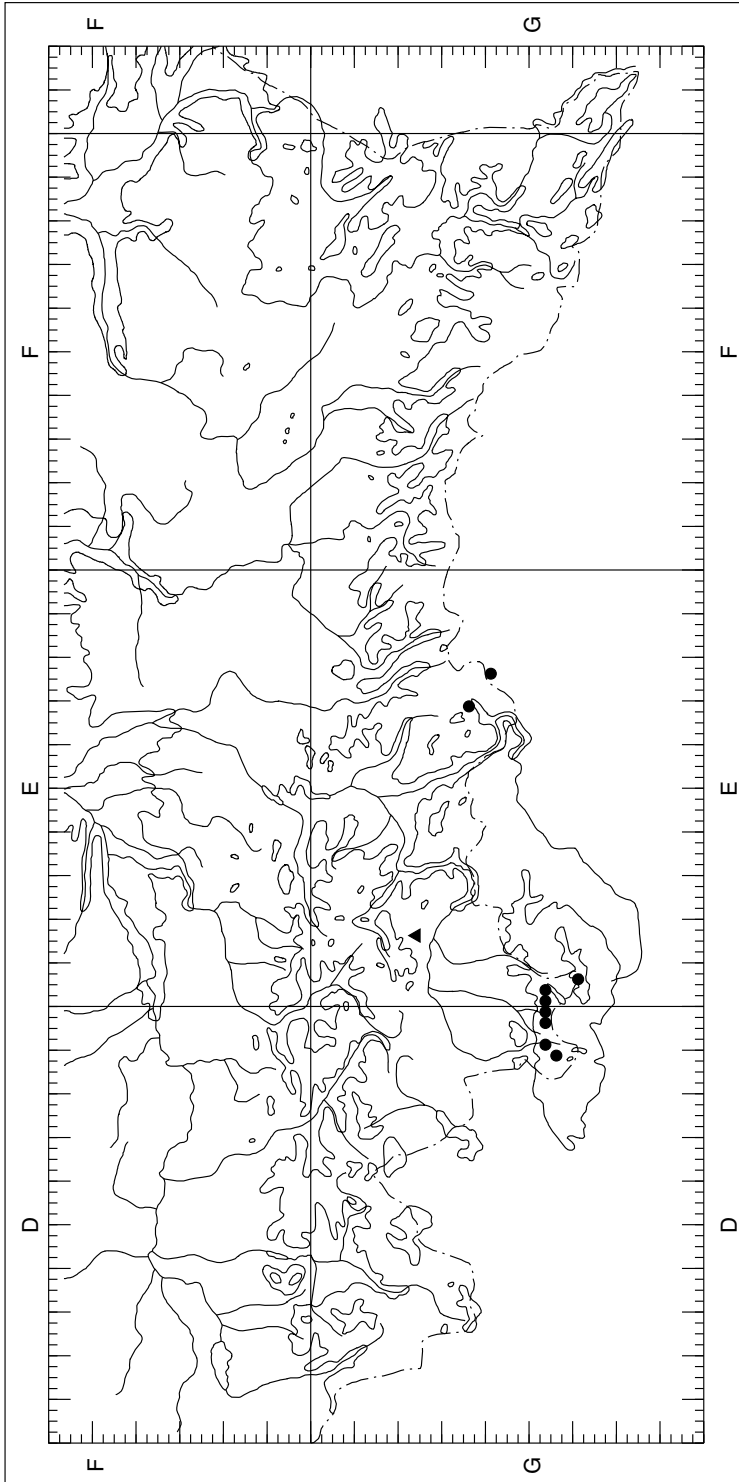
***Cirsium helenioides* (Asteraceae) – nowy gatunek dla flory Gorców**

Cirsium helenioides (L.) Hill [= *C. heterophyllum* (L.) All.] to gatunek rzadki we florze naszego kraju. Nieco częściej można go spotkać jedynie w Sudetach oraz na ich Przedgórzu (ZAJĄC & ZAJĄC, w druku). Z polskich Karpat takson ten znany jest jak dotąd tylko z kilku stanowisk, z których większość zlokalizowana jest w Tatrach (PAWŁOWSKI i in. 1928; PIĘKOŚ 1967; GÓRSKI 2000). W Beskidach znaleziono go dotychczas jedynie na dwóch stanowiskach w Beskidzie Sądeckim (PAWŁOWSKI 1962; PARUSEL 1979). *C. helenioides* jest gatunkiem subalpejskim. Należy on do borealno–alpejskiej, eurazjatyckiej grupy arktyczno–alpejskiego podelementu geograficznego (ZAJĄC 1996). W pracach z terenu Karpat brak dokładniejszych opisów siedlisk zajmowanych przez ten gatunek. ZAJĄC (1996) podaje, że w górach rośnie on najczęściej w zbiorowiskach ziołoroślowych ze związku *Adenostylyon alliariae* oraz na półnaturalnych łąkach górskich (związek *Polygono-Trisetion*).

Nowe stanowisko *Cirsium helenioides* zostało znalezione pod koniec sierpnia 2000 r. Znajduje się ono w górnej partii doliny potoku Jaszczce (ok. 1080 m. n.p.m.), między przełęczą Pańska Przechybka, a znajdującym się na południowym wschodzie, nie nazwanym na większości map, wzniesieniem Tomaškula. Jest to pierwsze stanowisko tego gatunku w Gorcach (Ryc. 1). Ostrożeń różnolistny rośnie tu, w liczbie kilkunastu okazów (w tym tylko kilka kwitnących), na skraju polany, w miejscu zacienionym przez pobliskie świerki. Prawdopodobnie jest to związane z większą wilgotnością siedliska w tym miejscu (zacienienie, dłuższe zaleganie pokrywy śnieżnej). Polana, na której rośnie *Cirsium helenioides*, jest obecnie prawie zupełnie zarośnięta przez borówkę (*Vaccinium myrtillus*). Dawniej natomiast porastał ją zespół *Hieracio-Nardetum* (MEDWECKA-KORNAŚ & KORNAŚ 1968).

Podziękowania. Dziękuję Panu Profesorowi Adamowi Zającowi za udostępnienie bazy danych ATPOL i wydruk komputerowy ryciny. Panu Mgrowi Waławowi Bartoszkowi dziękuję za potwierdzenie oznaczenia gatunku.

Summary. *Cirsium helenioides* (Asteraceae) – a new species to the Gorce Mts. *Cirsium helenioides* (L.) Hill is a rare species in Poland. There are only a few localities known in the Polish Carpathians. Most of them are localized in the Tatra Mts. A new station of this species was found in the Gorce Mts. It is the first locality in this mountain range (Fig. 1). It occurs here on the glade overgrown by *Vaccinium myrtillus*.

Ryc. 1. Rozmieszczenie *Cirsium helenioides* (L.) Hill w Karpatach Polskich. ▲ – nowe stanowisko, ● – stanowiska znane dotychczas.

Fig. 1. Distribution of *Cirsium helenioides* (L.) Hill in the Polish Carpathians. ▲ – new locality, ● – localities known before.

LITERATURA

- GÓRSKI P. 2000. Materiały do flory Tatrzańskiego Parku Narodowego. – *Fragm. Flor. Geobot. Ser. Polonica* **7**: 345–347.
- MEDWECKA-KORNAŚ A. & KORNAŚ J. 1968. Zbiorowiska roślinne dolin Jaszczce i Jamne – *Stud. Nat. Ser. A* **2**: 49–91 + mapa.
- PARUSEL J., B. 1979. Uzupełnienie do flory Sądecczyzny. – *Fragm. Flor. Geobot.* **25**(4): 473–475.
- PAWŁOWSKI B. 1962. Dodatki do flory Sądecczyzny. Cz. II. – *Fragm. Flor. Geobot.* **8**(2): 97–104.
- PAWŁOWSKI B., SOKOŁOWSKI M. & WALLISCH K. 1928. Zespoły roślin w Tatrach. Cz. VII. Zespoły roślinne i flora doliny Morskiego Oka. – *Rozpr. Wydz. Mat.-Przyr. PAU*, **67**, Dz. A/B: 171–311.
- PIĘKOŚ H. 1967. Notatki florystyczne z Tatr. – *Fragm. Flor. Geobot.* **13**(1): 69–75.
- ZAJĄC M. 1996. Mountain vascular plants in the Polish Lowlands. – *Polish Bot. Stud.* **11**: 1–92.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce – ATPOL (w druku).

MACIEJ KOZAK, *Instytut Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, ul. Lubicz 46, PL-31-512 Kraków, Polska.*

Przyjęto do druku: 12.12.2000 r.

Nowe stanowisko *Misopates orontium* (Scrophulariaceae) na Dolnym Śląsku

Misopates orontium (L.) Rafin. [= *Antirrhinum orontium* L.] wyżlin polny, ma swe centrum występowania w południowej i zachodniej części Europy, sięga jednak aż po Europę środkową (WEBB 1972) występując głównie jako chwast segetalny na glebach wapiennych, ale także na przydrożach i miejscach ruderalnych (HARTL 1965). W Polsce rośnie nie więcej niż na 100 stanowiskach, a jego zasięg ogranicza się do pasa wyżyn na południu i południowym-zachodzie (SZAFER i in. 1988; RUTKOWSKI 1998).

Gatunek uznany za wymarły na Dolnym Śląsku (FABISZEWSKI & KWIATKOWSKI 1997), został odnaleziony podczas badań florystycznych obszaru Parku Krajobrazowego „Chełmy”, prowadzonych przez Koło Naukowe Studentów Ochrony Środowiska Uniwersytetu Wrocławskiego w ramach współpracy z dyrekcją Parku.

Dotychczasowe dane o występowaniu *Misopates orontium* na tym obszarze dotyczą bliżej niesprecyzowanych okolic Jawora i pochodzą z początku XX w. (SCHUBE 1903). Nowe stanowisko, o charakterze wybitnie efemerycznym, zostało znalezione przy drodze gruntowej między Myśliborzem a Chełmcem, na wysokości 275 m n.p.m. (16°07' dł. geogr. wsch., 51°02' szer. geogr. półn.; kwadrat ATPOL **BE52**, 17 października 1998 r. w otoczeniu pól uprawnych).

O efemeryczności stanowiska świadczy fakt znalezienia zaledwie jednego osobnika wyrastającego spomiędzy gruzu ceglaneanego rozsyanego na drodze (nie ustalono skąd